

LOKALNI RAZVOJ VOĐEN ZAJEDNICOM

Novi pristup lokalnom razvoju u EU 2014.-2020.

Od LEADER-a do CLLD-a

„Lokalni razvoj vođen zajednicom“ (u nastavku: CLLD¹) novi je alat europske kohezijske politike koji u programskom razdoblju 2014.-2020. podupire povezivanje lokalnog ruralnog, urbanog i peri-urbanog razvoja. CLLD je pristup koji upotpunjuje druge potpore lokalnom razvoju, a prakticirat će se na sub-regionalnoj razini.

Koncept CLLD-a zasniva se na dobrom iskustvu ostvarenom provedbom **pristupa LEADER** u razdoblju od 1991. do danas. U ranom razdoblju svoje primjene LEADER je bio inicijativa kroz koju je Europska komisija ohrabivala lokalne zajednice u ruralnim područjima na povezivanje u partnerstva koja će zajedno oblikovati i provoditi razvoj svoje sub-regije.

LEADER se brzo razvijao i širio, zrelost je dostigao do 2006., a u razdoblju 2007.-2013. postao je sastavnim dijelom politike ruralnog razvoja koji se sufinancira iz **Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj**² (u nastavku: Poljoprivredni fond).

U više od dvadeset godina praktične provedbe LEADER se dokazao kao učinkovit model lokalnog razvoja koji je potaknuo zanimanje razvojnih dionika ne samo u ruralnim, nego i u urbanim i obalnim područjima. Na tom tragu javila se zamisao o potpunijem korištenju sveukupnog potencijala LEADER-a u složenoj integraciji lokalnih potreba i rješenja sadržanih u **lokalnoj razvojnoj strategiji (LRS)**³. Zadovoljenje različitih lokalnih potreba takvog integralnog pristupa omogućilo bi se financiranjem iz više fondova, ne samo iz Poljoprivrednog fonda.

¹ Engleski: „Community-led Local Development“ - CLLD

² Engleski: European Agricultural Fund for Rural Development (EAFRD)

³ Engleski: Local Development Strategy (LDS)

U novom kontekstu financiranja iz više fondova EU, pristup LEADER, u značenju „poveznice među aktivnostima ruralne ekonomije“⁴ prerasta u „lokalni razvoj vođen zajednicom“.

U programskom razdoblju 2014.-2020. LEADER ostaje obvezni dio programa ruralnog razvoja koji se financira iz **Poljoprivrednog fonda**, ali moguće je i korištenje potpore **Europskog fonda za regionalni razvoj, Europskog socijalnog fonda i Europskog pomorskog i ribarskog fonda**⁵.

Korištenje različitih fondova omogućilo bi integralni lokalni razvoj koji se istovremeno odvija na više prioritetnih područja,

usmjeren je prema jasnim i međusobno usklađenim ciljevima, a zahtijeva djelotvornu koordinaciju i poštivanje novih pravila određenih **„Zajedničkim strateškim okvirom“**⁶.

CLLD je metoda koja na lokalnoj razini uključuje partnere - predstavnike civilnog društva i lokalnih ekonomskih struktura, u kreiranje i provedbu LRS-a koja će njihovim područjima omogućiti pomak prema održivijoj budućnosti. To je snažan alat koji bi, posebno u razdobljima krize, trebao pokazati da su lokalne zajednice sposobne poduzimati pametne, održive i uključive korake na različitim područjima gospodarskog razvoja u skladu s usmjerenjima Strategije 2020.

CLLD je:

- ~ FOKUSIRAN NA ODREĐENO SUB-REGIONALNO PODRUČJE
- ~ VOĐEN ZAJEDNICOM, ODNOSNO LOKALNOM AKCIJSKOM GRUPOM (LAG) U KOJOJ SU ZASTUPNICI LOKALNIH JAVNIH I PRIVATNIH DRUŠTVENO-GOSPODARSKIH INTERESA TE U KOJOJ PRI DONOŠENJU ODLUKA NI JAVNA VLAST NITI IJEDNA POJEDINAČNA INTERESNA SKUPINA NE SMIJE IMATI VIŠE OD 49% GLASAČKIH PRAVA
- ~ PROVODI SE TEMELJEM INTEGRALNE I VIŠESEKTORSKE PODRUČNO UTEMELJENE LOKALNE RAZVOJNE STRATEGIJE
- ~ ODRAŽAVA LOKALNE POTREBE I POTENCIJALE TE U LOKALNI KONTEKST UNOSI INOVATIVNOST, UMREŽAVANJE I SURADNJU

⁴ Leader je skraćenica od početnih slova francuskog izraza "Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale"

⁵ Engleski: European Regional Development Fund (ERDF), European Social Fund (ESF), European Maritime and Fisheries Fund (EMFF); u engleskim tekstovima za ove se fondove koristi naziv ESIF što je skraćenica od početnih slova izraza "European Structural and Investment Funds"

⁶ Engleski: "Common Strategic Framework".

Kako bi olakšala provedbu CLLD-a u različitim sub-regionalnim uvjetima, Europska komisija je, uz novu politiku i set propisa, objavila i vodiče za različite kategorije dionika ruralnog razvoja. **Zajednički Vodič četiri europske opće uprave**⁷ donosi praktične alate i sugestije za lokalne akcijske grupe (LAG-ovi).

Također, potiče gradove i organizacije koje se bave društvenim pitanjima na upoznavanje pristupa CLLD koji bi im mogao pomoći u ostvarenju određenih ciljeva i oslikava mogućnosti Europskog socijalnog fonda i Europskog regionalnog razvojnog fonda u okviru CLLD-a.

Lokalna razvojna strategija (LRS)

Strategija mora služiti lokalnim potrebama. I Europski sud procjenitelja⁷ i Komisija naglašavaju kako je upravo to suština CLLD-a. Međutim, sigurno je i da treba postići koherentnost između lokalnih strategija i onih na nacionalnoj, regionalnoj i/ili sub-regionalnoj razini. To znači da specifične ciljeve i prioritete treba odrediti na lokalnoj razini kao odgovor na lokalne potrebe, ali konzistentno programskim ciljevima.

Jedan ili više fondova?

Zemlja-članica može odlučiti provoditi CLLD kroz strategije koje će podupirati sredstvima samo jednog fonda ili otvoriti mogućnost fleksibilne podrške koja će na integrirani način u realizaciji jedne strategije koristiti sredstva više fondova. Ovaj drugi pristup zahtijeva koordiniranu strukturu upravljanja odabranim fondovima kroz zajedničke pozive i izborne procedure što se određuje Partnerskim sporazumom.

Teritorijalni princip, lokalno razvojno partnerstvo i lokalna razvojna strategija osnovne su komponente CLLD-a, kao i LEADER-a. U obrazloženjima koja prate uvođenje CLLD-a Komisija, između ostalog, ističe kako je osnovni cilj zajedničkog korištenja ESI-fondova pojednostaviti i proširiti korištenje CLLD-a kao razvojnog alata. U državama poput naše možemo pretpostaviti da uspostavljanje djelotvorne međuresorne koordinacije neće biti jednostavan zadatak.

Mogući problem na koji upozoravaju predstavnici zemalja u kojima prevladavaju manja raštrkana naselja je da će urbano-ruralna partnerstva koja omogućava CLLD ojačati regionalna i sub-regionalna središta, dok će mala rubna naselja ponovo biti zanemarena.

⁷Common Guidance of the European Commission's Directorates-General Agri, Empl, Mare and Regio on Community-led Local Development in European Structural and Investment Funds

http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/pdf/preparation/clld_guidance_2013_04_29.pdf

⁸European Court of Auditors

Zadaće LAG-a

- ✓ Izgrađivati lokalne sposobnosti za razvoj i provedbu operacija
- ✓ Odrediti procedure izbora i postaviti objektivne kriterije za izbor operacija uz izbjegavanje sukoba interesa, osigurati da partneri koji ne predstavljaju javne vlasti imaju barem 50% glasova pri odlučivanju o izboru te provesti donošenje odluka prema pisanoj proceduri
- ✓ Osigurati koherentnost s CLLD-strategijom u izboru operacija rangirajući ih prema njihovom doprinosu ostvarenju strateških ciljeva i zadataka
- ✓ Prirediti i objaviti proceduru poziva za podnošenje prijave ili prijave na određeni projekt s određenim kriterijima odabira
- ✓ Prihvaćati i ocjenjivati zahtjeve za potporom
- ✓ Odabirati operacije i određivati iznos potpore te, kad je potrebno, prezentirati prijedloge tijelu odgovornom za završnu verifikaciju odabira prije davanja odobrenja
- ✓ Pratiti provedbu CLLD-strategije i operacija
- ✓ Podupirati i provoditi posebne evaluacijske aktivnosti u vezi s CLLD-om

Što još treba znati?

- ✓ Države-članice u Partnerskom sporazumu određuju na koji će način i na kojim područjima provoditi CLLD. Korištenje Poljoprivrednog fonda je obvezno, o mogućem korištenju ostalih fondova odlučuje zemlja-članica.
- ✓ U državama koje su odabrale korištenje potpore više fondova za provedbu CLLD-a, poseban odbor brinut će o koordiniranom financiranju provedbe LRS-ova.
- ✓ Jačanjem sposobnosti treba omogućiti provedbu CLLD-a u svim za to odabranim područjima.
- ✓ I budući LAG-ovi se trebaju pravodobno uključiti u dijalog s nadležnim tijelom kako bi njihovi problemi i potrebe bili uključeni u program.
- ✓ Konac 2017. rok je za izbor i odobrenje novih LRS-ova

